

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตรายการประเด็นข่าวเศรษฐกิจของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา มี 3 ประเภทด้วยกัน ดังต่อไปนี้

1. เทปบันทึกรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ"

ผู้วิจัยเลือกศึกษารายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" ที่ออกอากาศเป็นประจำทุกสัปดาห์ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ในช่วงเวลาของข่าวภาคค่ำ (19.00 น.) โดยศึกษารายการดังกล่าวตั้งแต่เริ่มออกอากาศครั้งแรกในวันที่ 15 ธันวาคม 2536 จนถึง วันที่ 30 กันยายน 2537 ระยะเวลาทั้งสิ้น 9 เดือน 15 วัน รวมเทปรายการ 64 ตอน

2. ข้อมูลประเภทบุคคล

แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องในการผลิตรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ซึ่งบุคคลเหล่านี้จัดเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในการทำวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ควบคุมนโยบาย คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบนโยบายเรื่องข้าวของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ได้แก่

1. พศ.ดร.ไชยา อัมวิไล หัวหน้าฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5
2. พ.ท. สิทธิพร สุวรรณพันธ์ หัวหน้าข่าวในประเทศของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5
3. นายชเรศวรร ณะสมบูรณ์ รองหัวหน้าข่าวในประเทศของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

2.2 ผู้ผลิตรายการ"จับกระแสเศรษฐกิจ" ซึ่งประกอบด้วย บรรณาธิการ และผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ ที่มีหน้าที่ตัดสินใจในการคัดเลือกประเด็นข่าว และรับผิดชอบกระบวนการผลิตรายการ ในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่

1. นายวิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ บรรณาธิการข่าวสายเศรษฐกิจ
2. นางสาวมาทินี เผ่าจรรย์ญ ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ
3. นางสาวทิพวรรณ แวววิบ ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ
4. นางสาวอรวรรณ มุลประสาท ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ

3. ข้อมูลประเภทเอกสาร

เป็นเอกสารซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

3.1 เอกสารเผยแพร่ของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 เกี่ยวกับนโยบาย กฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ และโครงสร้างในการบริหารงานขององค์กร

3.2 แฟ้มบันทึกหัวข้อข่าวเศรษฐกิจ ที่ได้แพร่ภาพออกอากาศในรายการข่าวประจำวันของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

3.3 สำเนาบทบรรณาธิย(script)ของรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ"

3.4 บทความ หนังสือ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เกี่ยวกับรายการข่าวโทรทัศน์

เอกสารเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบซ้ำ (double check) ข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้แบ่งตามประเภทของข้อมูล ดังนี้

1. เทปบันทึกการ "จับกระแสเศรษฐกิจ"

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอให้เจ้าหน้าที่จากห้องสมุดข่าวและข้อมูลของสำนักงาน กองทัพบกช่อง 5 ทำการบันทึกเทปรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" ทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มออกอากาศ ครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2536 จนถึง วันที่ 30 กันยายน 2537 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 9 เดือน 15 วัน บันทึกเทปรายการได้ทั้งหมด 64 ตอน ความยาวประมาณตอนละ 3-5 นาที เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำมาประเมินลักษณะการส่งออกซึ่งบทบาทที่ปรากฏใน รายการดังกล่าว

2. ข้อมูลประเภทบุคคล

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบลึก (Depth Interview) ซึ่งเป็นการซักถามเฉพาะเจาะจงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกละเอียดถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแน่นอน (Unstructured Interview) เป็นวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีคำถาม คำตอบที่เขียนไว้ตายตัว เป็นการซักถามไปตาม เนื้อเรื่องที่ผู้สัมภาษณ์วางแผนล่วงหน้าว่าจะถามเรื่องอะไร ถ้าสิ่งที่ต้องการทราบยังไม่ชัดเจน ก็ จะตั้งคำถามต่อไปเพื่อให้ได้เนื้อหาที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยจด บันทึกไว้เป็นหลักฐานในขณะสัมภาษณ์ และจดบันทึกภายหลังจากการสัมภาษณ์สิ้นสุด เนื่องจากไม่ได้ ครอบงำให้บันทึกเทปในขณะทำการสัมภาษณ์

3. ข้อมูลประเภทเอกสาร

โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องนั้น เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวได้ดังนี้

3.1 เอกสารเผยแพร่ของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 เกี่ยวกับนโยบาย กฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆและโครงสร้างในการบริหารงานขององค์กร ซึ่งเป็นเอกสารของฝ่ายประชาสัมพันธ์ที่จัดพิมพ์ไว้เพื่อเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไป

3.2 ใ้หม่บันทึกหัวข้อข่าวเศรษฐกิจ ที่ได้แพร่ภาพออกอากาศในรายการข่าวภาคค่ำประจำวันของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2536 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2537 โดยจดบันทึกด้วยตนเองส่วนหนึ่ง นอกเหนือจากการที่เจ้าหน้าที่จากห้องสมุดข่าวและข้อมูลของทางสถานีจัดเตรียมให้ส่วนหนึ่ง

3.3 สำเนาบทบรรณาธิย (script) ของรายการ"จับกระแสเศรษฐกิจ" ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมของทางสถานีส่วนหนึ่ง และบทบรรณาธิยที่ผู้วิจัยได้ทำการถอดเทปรายการด้วยตนเองส่วนหนึ่ง

3.4 บทความ หนังสือ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เกี่ยวกับรายการข่าวโทรทัศน์จากห้องสมุดหรือบุคคลที่ได้มีการรวบรวมไว้

4. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์

ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยเข้าไปเก็บข้อมูลในสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2537 ถึง วันที่ 15 สิงหาคม 2537 เป็นระยะเวลา 1 เดือน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตการณ์การทำงานเพื่อศึกษากระบวนการผลิตรายการ ประกอบ

กับการได้มีโอกาสติดตามไปทำข่าวเศรษฐกิจนอกสถานที่ ทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสคลุกคลี และทำความเข้าใจกับขั้นตอนการทำข่าวด้วยตนเองมากขึ้น

การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้เรียบร้อยแล้ว ก่อนจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล จำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ควบคู่กับข้อมูลตีพิมพ์เผยแพร่ทางเอกสารในเรื่องหรือประเด็นเดียวกันนั้นว่ามีคำตอบที่สอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด ประกอบกับการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มา

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลแล้ว ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลในการนำเสนอต่อไป ซึ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ ได้อาศัยแนวคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบหรือแนวทางในการวิเคราะห์เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปอย่างมีระบบ มีหลักการ ไม่ซับซ้อนและสามารถครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์ถึง กลยุทธ์ในการตัดสินใจคัดเลือกประเด็นข่าวเศรษฐกิจขององค์กรผู้ผลิต รวมทั้งวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบและเนื้อหาที่นำเสนอเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ"

2. วิเคราะห์ถึงการแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" ภายใตกรอบปัจจัยเงื่อนไขต่าง ๆ

การนำเสนอข้อมูล

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอรายงานในลักษณะของการพรรณาวิเคราะห์ (Analysis Description) ซึ่งในการนำเสนอได้เริ่มจากการให้รายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ซึ่งมีลักษณะความสัมพันธ์ในเชิงที่เป็นผลกระทบต่อกระบวนการผลิตรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" ตลอดจนการกำหนดลักษณะรูปแบบและเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจที่นำเสนอ เพื่อนำมาประเมินถึงการแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย